

„Anathema na toho, kto verí inak! Peter prehovoril skrz Leva!“

Sebastian Sabol OSBM

22. mája 2020 ✝ Cirkev ✝ Pápežstvo

Štvrtý všeobecný koncil, rok 451

Štvrtý všeobecný koncil bol zvolaný v záležitosti odsúdenia novej herézy monofyzitov, ktorú rozšíril archimandrita Eutychés. Ten učil, že vtelené Slovo Božie má len jednu prirodzenosť, prirodzenosť Božiu, a že ľudská prirodzenosť bola tou Božskou pohltená. Pri tomto koncile môžeme rozlíšiť tri fázy, z ktorých každá ukazuje autoritu pápeža ako najvyššieho sudcu, ktorého rozhodnutie má aj bez koncilu najvyššiu autoritu.

Heretik Eutychés bol za svoju náuku odsúdený najprv na miestnej synode v Carihrade v roku 488, pod predsedníctvom patriarchu Flaviána. Eutychés bol exkomunikovaný. Následne poslal list pápežovi Levovi I., ako „ochrancovi viery“ a prosil: „Ako zvážite, tak aj rozhodnete“, a sľúbil, že sa podriadi rozhodnutiu pápeža. Teda aj heretik vedel, že rozhodnutie rímskeho veľkňaza má väčšiu váhu ako rozhodnutie synody.

Uvedomenie od Flaviána prišlo do Ríma skôr než Eutychov list. V odpovedi pápež vyčítal Flaviánovi: „Začudovali sme sa, ako si mohol pred nami mlčať o takom pohoršení...; chceme poznať dôvod takéhoto tvojho postupu..., pretože cirkevné právo aj viera ... nás zaväzujú k veľkej starostlivosti o pokoj kresťanov, aby sme tým, že odstránime nepravé názory a zachováваме neporušenú katolícku vieru ... aj svojou autoritou podporili tých, ktorých viera bola pravá.“ V takomto duchu a s takýmto vedomím moci píše pápež tiež cisárovi a všetkým archimandritom v Carihrade. A Carihrad, t. j. ako patriarcha, tak cisár aj mnísi, sa stavali k takémuto postupu pápeža ako k niečomu úplne prirodzenému a zákonnému.

V liste pápežovi Flaviánus nielenže nepopiera právo pápeža vmiešavať sa do záležitostí Carihradu, ale dokonca prosí, aby jeho najvyššia moc bola použitá proti Eutychovi. „Preto, najsvätejší otče, postupuj spravodlivo, ako sa žiada kňazstvu... Pretože naše rozhodnutie potrebuje vašu podporu a obranu.“ Flaviánus neprosí, aby bol zvolaný nový koncil. Stačí osobný list pápeža, aby potvrdil zákonnosť rozhodnutia carihradskej synody. A sv. Peter Chrysologus, ktorého Eutychés žiadal, aby sa za neho u pápeža prihovril, vyzýva Eutycha: „Najskôr zo všetkého s pokorou prijmi to, čo napísal pápež, pretože my, z lásky k pokoji a k viere, nemôžeme rozhodovať veci viery bez súhlasu rímskeho biskupa.“ – Hľa koľko prejavov vyznania moci pápeža na Východe v priebehu prvej fázy chalcedónskeho koncilu.

Druhá fáza bola veľmi búrlivá a tragická. Eutychés našiel podporu u cisára Theodosia, u alexandrijského patriarchu Dioskúra a u silnej strany monofyzitov. Cisár žiadal pápeža, aby zvolal koncil do Efezu. Pápež to nepovažoval za nutné, ale nakoniec súhlasil. Sám vyslal miesto seba troch legátov. Ale plánovaný koncil nebol tým, čo robí koncil koncilom. Dioskúros Alexandrijský, Eutychov priaznivec, sám uzurpoval predsedníctvo koncilu, neuznal pápežových vyslancov a východných biskupov, svojich protivníkov, nechal

zavrieť do väzenia. Z prítomných sto tridsiatich biskupov zbavil štyridsiatic dvoch hlasovacieho práva a list pápeža o dvoch prirodzenostiach Ježiša Krista nedovolil na koncile prečítať.

Keď proti takémuto postupu protestoval patriarcha Flaviánus, Dioskúros ho vylúčil z Cirkvi. Flaviánus sa na mieste odvolal k pápežským legátom. Vodca pápežskej delegácie prehlásil, že anathema uvrhnuté na Flaviána „sa odmieta“. Vtedy sa Dioskúrovi stúpenci vrhli na pravoverných biskupov, strhla sa bitka, pri ktorej bol Flaviánus smrteľne zranený a pápežský legáti a množstvo biskupov si ledva zachránilo život útekem. Heréza víťazila fyzickou silou a Dioskúros po návrate do Alexandrie vyhlásil anathema na pápeža. Pápež Lev nazval tento koncil „lotrovským koncilom“ a pod týmto názvom vstúpil aj do dejín.

Do Ríma o tom všetkom prišlo množstvo hlásení. Pápež poslal ako odpoveď v jeden deň osem listov. V liste cisárovi pápež píše, že „od blaženého Petra, prvého z apoštolov, sme prijali takú právomoc, že máme zákonné právo strážiť pravdu... A preto my tvrdíme, že koncil biskupov, ktorý ste vy zriadili v meste Efeze, sa protiví samotnej viere a zasadzuje ranu všetkým cirkvám.“ – Kléru a veriacim v Carihrade pápež píše, že kto sa opováži napádať pravoverných kňazov, „ten nemôže byť v jednote s nami a nemôže sa počítať k počtu biskupov... Preto zostaňte v duchu katolíckej pravdy a prijmite toto apoštolské poučenie, ktoré vám dávame vlastnými ústami“.

Ako reagoval Východ na takéto „miešanie sa“ pápeža do záležitostí Východu? Cisár vyznáva pápežovi svoju vieru, že „biskup mesta Ríma, ktorému dávna minulosť priznala prvenstvo kňazstva pred všetkými ostatnými, musí mať príležitosť a priestor vydávať súd o viere a kňazoch“. – Nový patriarcha Carihradu Anatolij prosí pápeža, aby ho potvrdil na patriarchálnom stolci. Klérus a veriaci Carihradu prosia pápeža, aby aj ďalej bránil čisté učenie. A Theodored Krétsky, odsúdený na „lotrovskom koncile“, sa obracia na pápeža, „aby som obdržal od vás liek na jazvy Cirkvi, pretože vám je nutné byť podriadený ako prvému medzi všetkými... Očakávam rozhodnutie vášho apoštolského stolca.“ – Hľa, koľko nových prejavov pápežskej moci a koľko dôkazov jej vyznávania na Východe!

Tretiu fázu štvrtého všeobecného koncilu tvorí samotný koncil, ktorý sa odohral v Chalcedóne roku 451. Jeho úlohou bolo v prvom rade skončiť s Eutychovou herézou a potrestať už známeho Dioskúra, vodcu „lotrovského koncilu“.

Koncil zvolal pápež Lev I. na žiadosť cisára. Zišlo sa šesťstotridsať biskupov. Pápež vyslal štyroch legátov. „V týchto bratoch, teda biskupoch Paschasiovi a Lucenciovi a kňazoch Bonifácovi a Bazilovi, ktorých odosielame od apoštolského stolca, nech vidia vaše bratstvo, že som na koncile prítomný ja a neoddeliteľne prebývam s vami..., veď som vám už dávno prítomný hlásaním katolíckej viery. Preto nech je úplne odložená všetka opovážlivosť vystupovať proti viere Bohom nám zverenej a nech zmĺkne pustá nevier a tých, ktorí sa zmýlili.“ Pápež autoritatívne zdôrazňuje, že koncil nemá právo rozoberať otázky viery – tie už sú totiž vyriešené pápežovým listom Flaviánovi –, ale má len súdiť osoby Eutychia a Dioskúra.

Už na prvom zasadnutí koncilu pápežský legát Paschasius prehlásil: „...apoštolský biskup mesta Ríma, hlava všetkých cirkví, nám dal nariadenie, ktorým nás splnomocnil prikázať, aby Dioskúros nebol na koncile, a pokiaľ sa sem pokúsi dostať, aby bol vyhnaný..., pretože buď odíde on, alebo sa vzdialime my.“ Z toho je vidieť, že pápež Lev I. odsúdil patriarchu Dioskúra sám, bez toho, aby čakal na rozhodnutie koncilu. A konciloví otcovia proti takémuto prejavu nadradenosti pápeža nad koncilom nepovedali ani slovo.

Na predpísanú súdnu otázku, aká je Dioskúrova vina, odpovedal legát Lucencius: „Robil zo seba sudcu, ktorým nebol, a odvážil sa zriadiť koncil bez autority Apoštolského stolca, čo nikdy nebolo a ani byť nesmie...“ Na otázku Paschasia: „Prajete si vaše blaženosti, aby sme my (zástupcovia Svätého stolca), ako som povedal, použili proti nemu cirkevných trestov?“ Koncil odpovedal: „Samozrejme, to chceme!“ A otcovia sa obrátili na pápežských legátov so slovami: „Prosíme vašu svätosť, keď zaujímate miesto najsvätejšieho veľkňaza Leva, aby ste nad ním (Dioskúrom) vyhlásili rozsudok a určili mu trest podľa kánonov. Všetci a celý všeobecný koncil budú súhlasiť s rozsudkom Vašej Svätosti.“

Následne pápežskí legáti prečítali všetky previnenia Dioskúra a zakončili ich slovami: „Preto najsvätejší ... Lev skrz nás a skrz tento svätý koncil, spolu s ... apoštolom Petrom, ktorý je ochrancom katolíckej Cirkvi a základom pravej³ viery, zbavuje ho biskupstva a odlučuje ho od všetkého kňazského stavu.“ Všetci biskupi dali najavo, že vo všetkom zmýšľajú tak ako Apoštolský stolec, a podpísali rozsudok.

Keď bol na druhom zasadnutí prečítaný pápežov list o dvoch prirodzenostiach v Ježišovi Kristovi, božské a ľudské, celý koncil vstal a zvolal: „Anathema na toho, kto verí inak! Peter prehovoril skrz Leva!“

Snáď nikdy predtým neprejavil Východ tak silno a jasne svoje presvedčenie o autorite a vláde rímskeho veľkňaza, ako práve v spojení s týmto štvrtým všeobecným koncilom.

pokračovanie v III. časti

I. časť: <http://christianitas.sk/primat-papeza-na-prvych-konciloach/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/anathema-na-toho-kto-veri-inak-peter-prehovoril-skrz-leva/>